

הרב זלמן נחמיה גולדברג
חבר בית הדין הרבני העליון
ירושלים

בכשרות מחצלת לסכך

ב"ה כ"ח אלול תשס"ו

כבוד הרה"ג רבי דן ליווי שליט"א

רק כשרוב בני אותה העיר עושין אותה לסיכוך ועל זה כתב המ"ב הנה אם עשאה בפירוש לסיכוך מהני אפילו אין במקום מנהג מבורר בעיר, ולא אתי הרמ"א לאפוקי רק ההיפוך דאם המנהג בעיר לשכיבה לא מהני מה שהוא עושה לסיכוך או שקנאה בפירוש לסיכוך דמי יודע דבר זה ואתי כו"ע לסכוכי וכו' עכ"ל.

והנה נראה מדבריו שכל שקונה בפירוש לסיכוך אף שרוב בני העיר עושין לשכיבה מ"מ אינו מקבל טומאה ומה שפסול לסכך, זה משום שמא כל בני העיר יבואו לסכך בזה וכן כתב מפורש באות י"ח דידוע שבמקומות הללו כל מחצלת עשויה לשכיבה ואם כן אפילו עשאה לסיכוך אין מסככין והיינו מדרבנן וכמו שכתב בשער הציון ס"ק ל"ה מהפרמ"ג והרא"ש, ומכל זה שבקונה מפורש לסיכוך כשר מן התורה אפילו ברוב בני העיר עושין לשכיבה.

ולפי זה צריך לומר עד שיפרש היינו שיפרש האומר לאומן ומשמע שמועיל מה שמפרש בשעת קניה [ובפרט זה צ"ע].

אמנם יש לדון לפי מה שכתב כת"ר ששם בסין רובם משתמשים במחצלות אלו לוילון, ווילון הרי מקבל טומאה והטעם, שהשמש מתחמם כנגדו וכמו שמפורש במסכת ביצה י"ד ב', ואף שיתכן שבמחצלת אין דרך להתעטף בשוליו וגם אפשר שרק וילון העשוי בד יש במה שמתעטף תורת בגד, אבל במחצלת שעשוי מצמחים של קנים אינם נחשבים בגד, אלא כלי עץ שאין בו בית קיבול, ומצינו בעור שמקבל טומאה שראוי לעטוף בו, [עיין רמב"ם פ"ב מכלים ה"ח] אבל זה רק בעור ולא שמענו שעץ יכול להחשב בגד, והרי מפץ שמטמא

אשר דן בכשרות הסכך הבא מארץ סין. והנה בדין מחצלת, נפסק בשו"ע סימן תרכ"ט, שאם עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה ואם עשויה לסיכוך מסככין בהם. והנה הסיכוך שמדבר כת"ר, מדובר שהזמינו בבית חרושת שעושה מחצלות שיעשה במיוחד עבור סכך, ודן כת"ר אם מחשבת הקונים קובעת או יש לחשוש שהפועלים מתכוונים לשכיבה.

לענ"ד יש להוכיח ממה שפסק הרמב"ם פ"ח מכלים הי"ב, זוג של דלת שחושב עליה לבהמה מקבל טומאה ושל בהמה שעשאוהו לדלת וכו' מקבל טומאה עד שישנה בו מעשה בגופו. אומן שעושה ומניח זוגין לבהמה ולדלתות אם רוב העשוי לדבר שמקבל טומאה הרי הכל מקבל טומאה עד שיפריש מקצתו לדבר שאינו מקבל טומאה ואם רוב העשוי לדבר שאינו מקבל טומאה הרי הכל טהור עד שיפריש מקצתו לדבר המקבל טומאה, זוגין הנמצאים בכל מקום מקבלים טומאה חוץ מהנמצאים בכרכים מפני שרובן לדלתות, אמר לאומן עשה לי שני זוגים אחד לדלת ואחד לבהמה, עשה לי שתי מחצלות אחת לשכיבה ואחת לאהלים, עשה לי שני סדינים אחת לצורות ואחת לאהלים שניהם מקבלים טומאה עד שיפרש ויאמר זה לכך וזה לכך עכ"ל.

ולא ברור לי מה שסיים הרמב"ם עד שיפרש אם כוונתו על האומן שיפרש או על האומר לאומן שהוא יפרש, ומהמ"ב נראה שגם בעיר שרוב בני העיר עושים לשכיבה מועיל מה שהקונה קונה עבור סיכוך, מועיל שלא יקבל טומאה, דבמ"ב סימן תרכ"ט ס"ק י"ז כתב על מה שכתב הרמ"א שבעשעה לסיכוך מסככין זה

♦ מוריה, שנה שלושים ושש, גליון ז-ט (תכו-תכט), תשרי תשע"ט

ובפשוטו אינו מובן שהרי צריך שיהיה רוב אנשי העיר עושין לסיכוך אז כשר, וא"כ נפסול משום תקרה, ודוחק לפרש שרוב אנשי העיר עושין לסיכוך, הכוונה לסיכוך סוכות בחג הסוכות.

אשר החמית

ונראה לומר שגם בעושים לסיכוך סוכות כל השנה, עדיין אינו אוסר משום תקרה, ורק במסכך בתים במחצלת או פסולה לסוכה, וטעם הדבר שביתו של כל השנה פסולה, כתבו התוס' סוכה ב' ד"ה כי, וז"ל שאין מסככין בנסרים, דאם נכשיר אתי למימר מה לי לסכך בזה מה לישב תחת תקרת ביתו, וביתו ודאי פסול מן התורה דסוכה אמר רחמנא ולא ביתו של כל השנה, ונראה שגם במסכך סוכה כל השנה אבל אינו משתמש בה בשימושים שעושים בבית כשר.

וכך מצינו בסוכה דף ח' שתי סוכות של יוצרים זו לפני מזו הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה והחיצונה סוכה ופטורה מן המזוזה, וברש"י זה לשונו, כך היה דרך של יוצרי כלי חרס בימיהם, עושין להם שתי סוכות זו לפני מזו, בפנימית הוא דר ומצניע קדירותיו ובחיצונה עושה מלאכתו ומוציא קדירותיו למכור, פנימית אינה סוכה, אם בא לישב בתוכה בחג לשם סוכה, ואע"ג דלא בעינן סוכה לשם חג, דהא כבית הלל קיימא לן, דמכשירי סוכה ישנה במתניתין (דף ט), הכא אינה סוכה, דלא מינכרא מילתא דלשם סוכה הוא דר בו, דהא כל ימות השנה דייר התם ורוב תשמישו וסעודתו ושינתו שם, החיצונה סוכה ויוצא בה ידי חובתו ואין צריך לסותר ולעשותה לשם חג כבית הלל, ומשום היכרא דמצוה ליכא למיסר דכיון שכולה שתא לאו הכא דייר והשתא דייר בה איכא היכרא עכ"ל.

והיוצא מזה אם אדם מסכך אבל אינו אוכל וישן שם, רק עושה מלאכתו או מוכר סחורה, כשרה לסוכה בחג, ומעתה יש לומר שזה כוונת הרמ"א אם עשוי לסיכוך כשר, הכוונה לסיכוך לסוכות ולא לדור בתור בית, אבל אם עשוי לסיכוך כעין תקרא הכוונה בתור דירה לדור שם באכילה ושינה אז פסול.

ומעתה גם אם היו מסככין בהם אבל בתור

במשכב ומושב ומטמא ג"כ במת מק"ו [ב"ק כה] אבל מפץ שאינו עומד למשכב טהור לגמרי, וזה לשון רש"י ב"ק כ"ה ד"ה מפץ במת, מנין שמטמא לפי שנאמר במת גבי מדין וכל בגד וכל כלי עור, וזה אינו לא בכלל בגד ולא בכלל כלי עץ, מנין שאפילו הוא מטמא במת, ועיין ברמב"ם פ"א מכלים ה"ג ופכ"ג ה"א שמפץ הוא פשוטו של כלי עץ ומטמא רק אם עומד למשכב אבל עיטוף נראה שאינו טמא.

אכן גם אם היה טמא ורוב אנשי העיר עושין למשכב, שגם בחושב לסיכוך אסור מדרבנן לסכך, יש לומר, שזה רק בעיר שעושין בו המחצלת, אבל אם מביאים לעיר אחרת ששם אין אנשי העיר עושין אותו למשכב, בזה מסבירא יש להכשיר, שהרי אין חשש שכל העולם יסכך בזה, שהרי העיר שהביאם לשם, אין מחצלות העשויות לשכיבה, או עכ"פ רובם בעיר הזה ורוב המחצלות הנמצאות.

גם מה שכתב שלענין מראית העין, די במה שעוטפים במעטפה מיוחדת לשם סכך, שוב אין בזה משום מראית העין, יסוד דבריו יש ברמ"א, שאסור לאכול בשר עם חלב שקדים משום מראית העין, אבל אם שם שקדים ליד החלב מותר, ואף שהרע"א בהלכות נתקשה בזה, נראה ליישב, והארכתי בזה וכאן אין מקום להאריך, רק תוכן ותמצית הדברים, שכל שכתוב בגמ' שאסור משום מראית העין כמו דם דגים ודם אדם, גם במקום שלא שייך מראית העין כמו בחדרי חדרים אסור ולכן גם להניח קשקשים לא יתיר, אבל שלא גזרו חכמים על דבר זה רק אנו לבד באים מכח התורה שכתוב בה והייתם נקיים מד' ומישראל שמפורש במשנה בשקלים שחייב אדם לצאת ידי הבריות, בזה מועיל עיצה כמו להניח שקדים, ויסוד הדברים נדמה לי שכתובים בחוות דעת סימן קפ"ה, וראיה מיצחק אבינו שאמר אחותי את ובחדרי חדרים התיר, עיין בתשובת רמ"א שבגליון יור"ד סימן קפ"ה וא"כ גם בסכך לא אסרו חכמים.

אמנם יש עדיין לדון במה שכתב הרמ"א בסימן תרכ"ט ס"ו "במקום שנהגו לקבוע מחצלות כעין תקרה אין מסככין בהם".

• מוריה, שנה שלושים ושש, גליון ז-ט (תכז-תכט), תשרי תשע"ט

מעמיד ומה איכפת לנו שאינו מקבל טומאה
 סוף סוף שייך הגזירה, אף שיש מקומות שנראה
 קצת שתלוי בקבלת טומאה, אבל לא מובן, אכן
 בחוטי כותנה ~~שאינו~~ פסול אלא מדרבנן בזה
 הרבה מתירים שזה גזירה לגזירה, אמנם גם
 מעמיד גמור אינו פסול גמור מ"מ כדאי
 להשתמש בעשויים בחוטי כותנה.

ואסיים מכתבי

בברכת חג כשר ושמח

זלמן נחמיה גולדברג

בתים אין חשש וגם אם במקום שעושין
 המחצלת מסככים בהם בתים, מ"מ בעיר
 שהביאו אותם כמו בנו-יורק בודאי אין מסככים
 תקרות של בתים ואין חשש שמא ישבו תחת
 תקרת הבית.

ומה שדן לגבי החוט הקושר את המחצלת,
 בזה נראה שבחוט סנטטי יש הריעותא של
 מעמיד ואף שאינו מקבל טומאה, אבל בפשטות
 שפסול מעמיד זה מכח גזירה שמא יסכך
 במעמיד, ולכן כל שפסול לסכך יש בו איסור

♦ מוריה, שנה שלושים ושש, גליון ז-ט (תכו-תכט), תשרי תשע"ט